

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	10.11.2019
Received / Makale Geliş	28.08.2019	Published / Yayınlanma	12.11.2019

TÜRKİYE'DE KISA FİMLERİN ÜRETİM VE DOLAŞIM İMKÂNLARINDA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ

THE ROLE OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN THE SHORT FILM PRODUCTION AND DISTRIBUTION FACILITIES IN TURKEY

YL Öğrenci, Bünyamin DURANOĞLU

Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sinema ve Televizyon Bölümü, ORDU / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-5760-7493

Prof. Dr. Cavit YAVUZ

Ordu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, ORDU / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-9279-1740

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1535>

Reference: Duranoğlu, B. & Yavuz, C. (2019). Türkiye'de kısa filmlerin üretim ve dolaşım imkânlarında sivil toplum kuruluşlarının rolü. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(44), 3361-3369.

ÖZET

Sinemanın öyküsü bir dakikadan biraz uzun süreli kısa bir filmle başlatılmasına rağmen kısa film bugün, varlığı uzun metraj filmler baz alınarak tanımlanan bir format şeklinde gelişmiştir. Kısa filmin ne olduğu tartışılırken işin gelip süreye dayanması ve giderek yirmi dakikanın altına sabitlenmesindeki etikili güç kısa film yarışmaları ve film festivalleri olmuştur. Günümüzde kısa filmle ilgili yapılan birçok festival organizasyonunun hamisi ya da düzenleyicisi olarak çeşitli sivil toplum kuruluşlarını görebilmekteyiz. Türkiye ve dünyada oldukça yaygın bir dolaşım ağına sahip olan kısa filmin Türkiye'deki dolaşım ve üretim imkanları üzerinde yoğunlaşılacak olan bu çalışmada 1990'lı yıllardan itibaren küreselleşme planlarıyla yeni bir biçimle tanımlanıp gündeme gelen sivil toplum kuruluşlarının sinema, özellikle de kısa film konusundaki rolleri ve etkileri irdelenecektir. Araştırmada kuramsal bilgilerin elde edilmesinde literatür taramasına gidilerek çeşitli kaynaklardan faydalanılmış olup ayrıca kısa film festivallerine katkı sağlayan sivil toplum kuruluşlarının web siteleri incelenerek, Türkiye'deki kısa filmlerin üretim ve dolaşımına katkıları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kısa Film, Sinema, Sivil Toplum Kuruluşları

ABSTRACT

Although the story of cinema began with a short film lasting just over a minute, the short film has developed today in the form of a format whose existence is defined on the basis of feature films. Short film competitions and film festivals have been the ethical power of the work to come and endure time while discussing what short film is and increasingly fixating under twenty minutes. Today, we can see various non-governmental organizations as the patron or organizer of many festival organizations related to short film. In this study, which will focus on the circulation and production possibilities of the short film in Turkey, which has a wide circulation network in Turkey and in the world, the roles and effects of the non-governmental organizations that have been defined in a new format with globalization plans since the 1990s will be examined. In order to obtain theoretical information in the research, various sources have been used by literature review and also the websites of non-governmental organizations that contribute to short film festivals will be examined and their contributions to the production and circulation of short films in Turkey will be discussed.

Keywords: Short Film, Cinema, Non-Governmental Organizations

1. GİRİŞ

Dijital teknolojiye yaşanan gelişmelerle birlikte film üretim imkanlarının ve üretimin çeşitlendiği günümüz dünyasında kısa film kavramının estetik bir zemine oturtularak tanımlanması ihtiyacı ağır

basılmaktadır. Ancak tartışmalar çoğunlukla süre üzerinden hareketle gündeme gelmektedir. Lumiere Kardeşler 22 Mart 1895'te Paris'te Rue de Rennes'deki Socite d'Encouragement Pour l'Industrie Nationale'de (Ulusal Sanayi Destekleme Derneği) ilk kez sinematograf oynattılar ve Lyon'da ki Lumiere Fabrikasından İşçilerin Çıkışı adlı bir dakikadan biraz daha uzun süren filmi gösterdiler (URL-1). Sinemanın öyküsü-günümüzdeki kısa film tanımlarına bakılacak olursa- bir kısa filmle başlamış olmasına rağmen bu gün kısa film, varlığı uzun metraj filmler baz alınarak tanımlanan ve yine uzun metraj dramatik unsurların biçimlendirdiği bir formattır. Kısa film kavramının ortak bir tanımı olmasa da genel itibarıyla yirmi dakikadan az sürede bulunan filmleri tanımlamada kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu süreyi otuz dakika üzerinden genelleyen tanımlamalar da mevcuttur.

Hikaye örgüsüyle en az bir düğümün çözüldüğü kurmaca, oyunculuk ve dram tekniklerini çok sınırlı kullanan belgesel, sinema tekniklerini alışılmışın dışında uygulamalarla zorlayan deneysel ve çizim, bilgisayar destekli animasyon vb. tekniklerle oluşturulan canlandırma türleriyle dört şekilde kategorize edilen kısa filme bu çerçeveleri, yarışmalar, özellikle de film festivallerinin çizdiğini görmekteyiz. Süre dışında ve daha çok üreticileri tarafından yapılan tanımlama çalışmalarını şöyle sıralamak mümkündür. "KISA FİLM, tekil "bir olay/durumu" veya "bir olay/durum ve o olay/durumun çevresindeki bileşimi" anlatır. Bu soyut tanımı yaşantı içine koyarak, kişi/özne, uzam ve eylem kavramlarını yukarıdaki, "yaşantı içindeki bir eylem (olay/durum) bileşimi" tanımıyla birlikte kullanmaya hak kazanırız. Burada herhangi bir eylem (olay/durum) bileşiminin açıklanması şüphesiz kısa filmin uzunluğunu belirler. Bu bir dakika da olabilir, 10 veya 45 dakika da... Dolayısıyla "kısa film" in, "kısa" uzunluk sıfatı yüzünden ve doğal olarak "süre" üzerinden tanımı eksik veya yanlıştır! Anlatılan bir eylem (olay/durum) bileşiminin açıklımı ne kadar sürerse, o kısa filmin süresi de o kadardır! Kısa filmin süre sıfatıyla kullanılan bu ölçüsü, genellikle festival programlarından sinema literatürüne sızmış ekonomi politik bir ölçü, hatta dayatmadır!" (URL-2).

Uzun metrajlı filmlerin gelişmesinde kısa filmlerin rolü önemlidir. Kısa filmler, uzun metrajlı filmlerin atasıdır ve amatör bir özelliğe sahiptir. Kısa filmler anlatılmak istenen olayların kısa ve zeki bir şekilde anlatılmasına fırsat verir. Ayrıca film piyasasında bağımsız özgür bir şekilde kendini ifade etme aracı olarak karşımıza çıkar. Bu manada kısa film ile ilgili birçok yorum yapılabilir. Odabaş ve Öztürk'e (2017:97) göre kısa film; özgün bir içerik, sınırsızlık ve deneysellik imkanı sağlayabilmesi ile sinema sanatının kendine özgü kurallarına ve sinematografik özelliklere bağlı kalarak, yönetmenin inisiyatifinin önde olduğu bir yöntemle çekilen, farklı kamera hareketleri, yeni bakış açıları ve anlatım biçimlerinin hakim olduğu ve konvansiyonel sinemaya göre bağımsız, eleştirel yaklaşabilen bir sinema eylemi olarak tanımlanmaktadır.

Kısa filmin tanımıyla ilgili olarak birçok fikir ayrılığı olsa da önemine dair herkes aynı noktada birleşebilmektedir. Bu alandaki tartışmalarda da kısa film uzun metrajlı film çekimine gidişte bir sıçrama tahtası olmalı veya olmamalı şeklinde ayrışmalar yaşanmaktadır. Ancak tartışmasız herkesin kabul ettiği gerçek, kısa filmin sinema sanatının gelişmesine katkı yaptığı, pek çok yönetmenin kendini göstermesine ve sinemaya adım atmasına imkan verdiğidir.

Genellikle amatör kişilerin ya da sinemaya yeni başlayanların ve sinema eğitimi alanların uğraş alanı olarak görülen kısa film zaman zaman mesleğinde zirveye çıkmış yönetmenlerin de yeni kısa filmler yapmasıyla değerini ve önemini bize hatırlatmaktadır. Ayrıca 70. Venedik Film Festivali'nde olduğu gibi zaman zaman film festivallerinin talep etmesiyle de ünlü yönetmenler çeşitli kısa filmler yapabilmektedir.

Film festivallerinin kısa filmin üretimine dair yaptıkları bu talepler yanında, kısa film üretimine yönelmenin asıl sebebinin ekonomik kaygılar olduğu aşıkardır. Filmin süresini genellikle ekonomik koşullar en başından belirlemektedir. Doğrudan uzun metraj filmlerle çekim yapmaya başlamış yönetmenler olduğu gibi, kısa film deneyiminden sonra uzun metraj film çekmeye başlamış ve bunu devam ettirmiş yönetmenleri görebilmekteyiz. Dünya sinemasında Scorsese, Spielberg, Lucas gibi Amerikan sinemasının dev isimlerinin, Almodovar, Kiarostami, Von Trier gibi usta yönetmenlerin, kariyerlerinin başında kısa filmler çektikleri bilinmektedir. Bizde de Nuri Bilge Ceylan, Yeşim Ustaoglu, Mustafa Altıoklar, Ahmet Uluçay gibi yönetmenler kısa filmle sinemada başlangıç yapmışlardır (URL-3).

2. KISA FİLM VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Toplumun geneline yayılmış farklı boyutlardaki farklı sivil toplum kuruluşlarının çok çeşitli çalışma alanları bulunmaktadır. Öncelikle sivil toplumun mahiyetinin anlaşılması bu kuruluşların ortak noktasını gösterecek ve kısa film konusunda yapılan tercihlerin anlaşılmasını sağlayacaktır.

2.1. Sivil Toplum Kuruluşları

İlk önce kavramsal olarak askeri veya üniformalı olmayan anlamında kullanılan ve Fransızca bir sözcük olan "civil=sivil" in anlamı medeni, uygar, nazik, kibar biçiminde zerafeti ve daha çok seçkinciliği bize çağrıştırmaktadır (Doğan,2000:20). Sivil toplum kavramı yüzyıllarca toplumun en küçük örgütlenmesi aileden en büyük örgütlülük olan devlete kadar uzanan bir aralıktaki ilişki, örgüt veya toplumsal grupları belirtmek için kullanılıyorken, tarihsel süreç içerisinde ise değişimlere bağlı olarak bir anlam çoğulluğuna sahip olmuştur (Mardin, 1983: 9). Bir ülke sınırları içerisinde o ülkenin kurallarına bağlı olarak hükümetten bağımsız Nongovernmental Organizations (NGO) gönüllülük esasına göre çalışan topluluk olarak özetlenebilecek olan sivil toplum kuruluşu kavramının tarihi ise Antik Yunan'a kadar inmektedir. Sivil toplum kuruluşları ile ilgili birbirinden farklı tanımlamalar yapılmıştır. Uluslararası arenada "non-governmental organizations ya da daha ender bir şekilde kullanılan nonprofit organizations" ifadelerinin karşılığı olarak ülkemizde, sivil toplum kuruluşları veya sivil toplum örgütleri deyiminin yanı sıra kar amacı gütmeyen kuruluşlar, 3. sektör, hükümet dışı kuruluşlar, gönüllü kuruluşlar olarak da tanımlanmaktadır (Kabasakal, 2008: 25). Yıldırım (2004: 54), sivil toplum kuruluşlarını; vatandaşların ortak çıkarları doğrultusunda taleplerini gerçekleştirmek amacıyla bir araya gelerek devletin hukuksal, yönetsel, üretici ve kültürel organlarının haricinde bağımsız olarak oluşturmuş oldukları dernek, vakıf, sivil inisiyatifler vb. platformlar olarak görmüştür. Güneş'e (2003: 127) göre ise, sivil toplum kuruluşları; kar amacı gütmeyen, hükümetten bağımsız, gönüllü olarak kurulmuş ve sivil toplum alanında faaliyetlerini sürdüren örgütler ve kuruluşlardır. Bir başka tanımlamada ise sivil toplum kuruluşları, "özel sektörde faaliyet gösterip kamusal hedeflerle hareket eden örgütler" olarak aktarılır (Salamon, 1999: 9-11). NGO küreselleşmenin geliştirdiği yeni örgüt modeli için son derece uygun bir isimlendirmedir. "Hükümet dışı" yani "sivil". NGO'ların Tükçedeki adı, "Sivil toplum kuruluşları"dır. Dünyada ezilip sömürülen kitlelerin hükümetlere duydukları tepkiyi yanına alarak bir tür toplumsal dayanışma çekiciliği edinen bu tür yeni örgütlenmeler aynı zamanda açıkça ezilen dünya devletleriyle mücadele amacını benimsiyor ve üstleniyor (Yalçın, 2005:14,15). Bu aşamada sivil toplum ve sivil toplum kuruluşlarının gelişmesinde önemli bir fırsat ve ivme yaratan küreselleşme sürecinden bahsetmek gereklidir.

Özünde dışı, dış dünyaya açılma olan küreselleşme kavramı, yerel (mahalli) ve ulusal olanın karşıtıdır ve esas olarak ekonomik boyutuyla izah edilebilir (Doğan, 2000, :122). 1970'li yıllarda uluslararası sistemin krize girmesiyle ulus-devletin karar süreçlerinde merkezi rol aldığı ulusal sermayeye dayalı ekonomilerin yerini çok uluslu şirketlere bırakması, bununla birlikte ulus devletlerin zamanla aşınması ve minimal bir hal alması küreselleşme olarak ifade edilir. Küreselleşme söylemine göre dünya ekonomisi özellikle telekomünikasyon alanında yaşanan teknolojik yeniliklerin finans piyasalarındaki sermaye hareketlerinin mobilitesi üzerinde çok önemli rol oynaması ile sermayenin uluslararasılaşması anlamında muazzam bir bütünleşmeye doğru gitmektedir. Üretim, finans ve ticaret sermayesinin bütünleşme sürecinin giderek hızlandığı bu ortamda hiçbir ulusal devletin, hatta dünyanın en güçlü devleti ABD'nin bile küresel iş birliği olmadan kendi ulusal ekonomisi çerçevesinde karar alamayacağı düşünülmektedir (Acı, 2005: 64).

Neoliberal yaklaşımlar doğrultusunda geliştirilen bu yeni devlet anlayışının hakim olmaya başladığı süreçte sivil toplum kuruluşlarının yeri ve işlevlerindeki dönüşüme ilişkin değerlendirmeler için anahatar kavram üçüncü sektör kavramıdır. Sosyal devlet anlayışının yerini neoliberal yaklaşımların "minimal" devlet anlayışına terketmesi sonucu kamusal alanda ortaya çıkan boşluğun üçüncü sektör aracılığı ile doldurulması hedeflenmektedir. Üzerinde tam bir uzlaşma bulunduğu söylenemeyen üçüncü sektör kavramı uluslararası çevreler tarafından ulusal düzeyde birinci ve ikinci sektörleri etkilemek üzere bireylerin mal varlığını, dinamizmini, etkinliğini ve yaratıcılığını gönüllü olarak kamusal alana yönlendiren bağımsız vatandaşlar sektörü olarak tanımlanmaktadır. Bu denklemde birinci sektör genel veya katma bütçeler ile belediyeler ve diğer kamu hizmetlerini yerine getiren kamu sektörü, ikinci sektör, kar amacı güderek çalışan ve ekonomik gücün temelini oluşturan özel sektördür. Son olarak

üçüncü sektör ise vakıf, dernek, sivil inisiyatifler gibi gönüllü bireylerin, kamusal alanın temel sosyal hizmetlerin gerçekleştirilmesine katılmasını sağlayan sivil toplum kuruluşlarıdır (Acı, 2005:84). Bugün gelinen noktada sivil toplum kuruluşu kavramı dernek, merkez, sendika, vakıf gibi hükümet dışı kuruluşların ortak adını tanımlamaktadır.

2.2. Kısa Film Pazarı

İnternetin yaygınlaşmasının iletişim ve paylaşım anlamında getirdiği özgürlükler kısa filme dağıtım konusunda sınırsız imkanlar sağlasa da üreticisinin filme yaptığı yatırımını nakit olarak geriye döndürebilecek herhangi bir imkan vermemektedir. Ayrıca sinemanın bir salonda perdeye yansıtılarak topluluk halinde tüketilmesi üzerine kurulu ritüel, sinema yapan herkesin hayal ve talep ettiği bir formdur. Bu anlamda seyircinin kitle olarak sinema deneyimi yaşaması ve bir yönetmenin eserine ortak olması ilk sıradaki hedeftir. Seyirciyle uzun metraj filmler kadar sinemanın bahsedilen ritüellerine uygun bir buluşma imkanı olmayan kısa filmler çeşitli kurumlar, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının düzenledikleri yarışmalar/festivallerle seyirciyle buluşabilmektedir. Seyirciyle buluşma ihtiyacını karşılayan bu organizasyonların bir tanesi (Uluslararası Boğaziçi Film Festivali) hariç kısa filmlere herhangi bir telif ücreti ödememektedir. Kısa film üreticilerine yaptıkları çalışmalardan gelir elde edebilmek ve yeniden yatırım yapabilmek adına bu tür organizasyonlardan genellikle doğrudan bir katkının sağlanmadığını görüyoruz. Ancak, yarışmalarda / festivallerde ilk üç ve çeşitli mansiyonlarla dereceye girebilen filmlere belli para ödülleri verilmektedir bu da yarışma veya festivalin bitiminde gerçekleşmekte, ödeme takvimi bazen aylar sürmektedir. Bu ödüller ve organizasyonlar kısa filme amatör olarak ilgi duyanların yanı sıra özellikle sinema eğitimi alan ve pazarlamayı doğrudan hedeflemeden üretim yapan bireyler üzerinde-filmlerini ciddi anlamda seyirciye gösterebilecekleri ve ödülle parasal karşılığa ulaşacakları tek mecra olmasından ötürü- etkili olmaktadır. Türkiye'de düzenlenen uzun ve kısa metraj film festivalleri büyük bir oranla sivil toplum kuruluşları öncülüğünde organize edilip düzenlenmektedir. Düzenlenen organizasyonların büyük çoğunluğunu kısa film festival ve yarışmaları oluşturmaktadır. Bu oranın bu denli fazla olmasının sebeplerinin en başında kısa film festivali düzenlemenin ucuz ve verimli bir tanıtım reklam faaliyeti olması gelmektedir. Kurumunun hedeflerine ya da düzenlediği bir kampanyaya dikkat çekmek isteyen sivil toplum kuruluşları bu tanıtım yöntemini en çok kullanan yapılarıdır. Bunun yanı sıra bir laboratuvarında deney yaparcasına titizlikle yeni yetenekleri bulmaya çalışan, yatırım yapan ve sinemanın gelişmesi ve kurumsal hedefler doğrultusunda kullanılmasını amaçlayan sivil toplum kuruluşları da vardır. Aşağıda Tablo 1'de kısa film alanında fon ve teknik imkanlar sağlayarak üretim, yarışma/festival ya da film günleri yaparak dağıtım etkinliği gösteren sivil toplum kuruluşlarının yaptıkları faaliyetler özetlenmiştir. Sivil toplum kuruluşlarının web siteleri üzerinden yapılan taramalarla oluşturulan tablodan seçilecek olan en etkili sivil toplum kuruluşu örnekleri, kısa film üretimi için nakit kaynak ayırıp fon verme, üretilen kısa filmlere en geniş dağıtım ve gösterim ağını oluşturma maddeleri açısından analiz edilerek kısa filmlere hangi boyutlarda etki ettikleri incelenecektir.

3. TÜRKİYE'DE KISA FİLM DAĞITIMINDA VE ÜRETİMİNDE FAALİYET GÖSTEREN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Tablo 1. Sivil Toplum Kuruluşları ve Etkilikleri

No	Sivil Toplum Kuruluşu Adı	Kısa Film Etkinliği
1	65+ Yaşlı Hakları Derneği	1. 65+ Yaşlı Hakları Kısa Film ve Kamu Spotu Yarışması
2	Açık Toplum Vakfı	5. Engelsiz Filmler Festivali 9.Hangi İnsan Hakları Film Festivali 10. DOCUMENTARIST Film Günleri 10. Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali
3	ANADER (Anadolu Eğitim Kültür ve İrfan Derneği)	1.Uluslararası Trabzon Film Festivali
4	Anadolu Halk Bilimleri ve Kültür Derneği	10. Özgür Film Festivali
5	Anadolu Kültür	17. If İstanbul Bağımsız Filmler Festivali, Türkiye 'den Kısalar Yenifilm Fonu
6	AND (Art Nicomedia Kültür Sanat Derneği)	1.AND Ulusal Kısa Film Günleri

Tablo 1. Sivil Toplum Kuruluşları ve Etkilikleri (Devamı)

No	Sivil Toplum Kuruluşu Adı	Kısa Film Etkinliği
7	Anadolu Sinemacılar Derneği	6. Uluslararası Kayseri Altınçınar Film Festivali
8	Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği	1.AFSAD Kısa Film Yarışması
9	Ankara Kısa Filmciler Derneği	10. 2. El Kısa Film Festivali
10	Ankara Sinema Derneği	Gezici Festival Cannes Film Festival, Short Filmcorner
11	ANSAM (Antakya Kültür Derneği)	5. Antakya Uluslararası Film Festivali
12	Antalya Sinema Derneği	20. Uluslararası Çok Kısa Filmler Festivali 2. Uluslararası Antalya Sinema Günleri
13	Avrupa Kültür Derneği	Sinopale Film Festivali
14	Barikat Sanat Atölyesi Derneği	8. Uluslararası Barikat Film Festivali
15	BSB (Belgesel Sinemacılar Meslek Birliği)	18. Uluslararası 1001 Belgesel Film Festivali
16	Canlandırınlar Derneği	Canlandırınlar Festivali 8. Kısa Canlandırma Film Projesi Seçmesi
17	ÇEKÜDER (Çalı Çevre ve Kültür Derneği)	2. Çalı Köy Filmleri Festivali
18	ÇEVBİR (Çevirmenler Meslek Birliği)	12. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali
19	Çocuk Hakları Kültür Sanat Derneği	7. Uluslararası Çocuk Hakları Film Festivali
20	DKD (Dağ Kültür Derneği)	12. Uluslararası Dağ Filmleri Festivali
21	DKIAV (Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı)	29.Uluslararası Ankara Film Festivali, Kısa Film Yarışması Gençlik Köprüsü, Türkiye Almanya Kısa Film Atölyesi-2017
22	DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Basın-İş	12. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali
23	DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Dev Sağlık-İş	12. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali
24	DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Sine-Sen	12. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali
25	EĞİTİM BİR-SEN (Eğitimciler Birliği Sendikası)	4. Eğitim Temalı Kısa Film Yarışması
26	EĞİTİM SEN (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası)	4. Marmaris Uluslararası Kısa Film Festivali
27	ESDER (Esnaf ve Sanatkarlar Derneği)	7. Altın Kepenk Kısa Film Yarışması
28	ESİNDER (Elazığ Sinema Derneği)	10. Çayda Çıra Film ve Sanat Festivali, Kısa Film Yarışması
29	FABİSAD (Fantazya ve Bilimkurgu Sanatları Derneği)	GİO Ödülleri 1. Kısa Film Yarışması
30	Filmmor Kadın Kooperatifi	16. Uluslararası Gezici Filmmor Kadın Filmleri Festivali
31	Genç Öncüler Gençlik, Spor ve Eğitim Derneği	3. Genç Öncüler Kısa Film Yarışması
32	Güzel Ordu Kültür Sanat Derneği	1.Güzel Ordu Kısa Film Yarışması
33	HAK-İŞ (Hak İşçi Sendikalar Konfederasyonu)	HAK-İŞ Uluslararası Kısa Film Yarışması
34	HALKEVLERİ	12. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali
35	HBSD (Henrich Böll Derneği Türkiye Şubesi)	10. Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali
36	ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) Türkiye Ofisi	1. Sosyal Diyalog ve Sendikal Haklar Kısa Film Yarışması
37	İFSAK (İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği)	37. İFSAK Ulusal Kısa Film Yarışması
38	İKFD (İstanbul Kısa Filmciler Derneği)	16. Ulusal Kısa Film Yarışması 3. Korkunç Bir Kısa Film Yarışması

Tablo 1. Sivil Toplum Kuruluşları ve Etkilikleri (Devamı)

No	Sivil Toplum Kuruluşu Adı	Kısa Film Etkinliği
39	İKSV (İstanbul Kültür Sanat Vakfı)	37. İstanbul Uluslararası Film Festivali Kısa Film Seçkisi 2. Köprüde Buluşmalar Kısa Film Atölyesi
40	İstanbul Trabzon Federasyonu	1.Uluslararası Trabzon Film Festivali
41	JCI (Junior Chamber International) Genç Liderler ve Girişimciler Derneği İstanbul Şubesi	Crossroads 12. Uluslararası Kısa Film Festivali
42	Kan Hastalıkları Federasyonu	3. Uluslararası Kan Film Festivali
43	KESK (Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu)-SES (Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası)	12. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali
44	Kırkayak Kültür Sanat ve Doğa Derneği	Uluslararası Zeugma Film Festivali
45	MarmariSanat	4. Marmaris Uluslararası Kısa Film Festivali
47	Rotary Kulübü	10. Rofife Rotary Kısa Film Festivali
48	Sabancı Vakfı	2. Sabancı Vakfı Kısa Film Yarışması
49	Sağlık Kalite Derneği	2. SağKal Derneği Kısa Film Yarışması
50	SETEM (Sinema ve Televizyon Eseri Sahipleri Meslek Birliği)	5. SETEM Akademi BAK (Belgesel, Animasyon, Kısa Film) ve Uluslararası İpekyolu Film Festivali Ödülleri
51	Sinetopya Sinema Gönüllüleri Derneği	1. Uluslararası Çocuk Diyarı Film Festivali
52	Sinemasal Kültür Sanat Derneği	Açık Hava Sinema Festivali Sinemasal Uluslararası Kısa Film Yarışması
53	Sivil Düşün AB Programı	9. Hangi İnsan Hakları Film Festivali 10. DOCUMENTARIST Film Günleri 10. Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali
54	Siyer Vakfı	5. Alemlere Rahmet Uluslararası Kısa Film Yarışması 1. Alemlere Rahmet Uluslararası Senaryo Yarışması
55	Tekirdağ Fotoğraf Sanatı Derneği	6. Uluslararası Tekirdağ Fotoğraf ve Belgesel Sinema Festivali
56	TMMOB İstanbul Büyükşehir Şubesi	11. İstanbul Mimarlık ve Kent Filmleri Festivali
57	Trabzon Sinema Derneği	Kısa Film Gösterim Seçkisi
58	TTB (Türk Tabipler Birliği)	12. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali
59	TUÇEV (Türkiye Çevre Koruma Vakfı)- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	1. Yeşilbakış Kısa Film Yarışması
60	Türk Dünyası Gazeteciler Federasyonu	3. Türk Dünyası Belgesel Film Festivali
61	Türkiye İnsan Hakları Vakfı	8. TİHV İnsan Hakları Belgesel Film Günleri
62	Türk-İş /Tek Gıda –İş	12. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali
63	Türk İş -Tez Koop- İş	12. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali
64	TÜRSAK (Türkiye Sinema ve Audiovisuel Kültür Vakfı)	20. Randavı İstanbul Film Festivali Kısa Film Gösterim 15. Geleceğin Sineması Kısa Film Yarışması 14. Çocuk Filmleri Festivali Kısa Film Gösterim
65	Uçan Süpürge Vakfı	21. Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali
66	Uluslararası Boğaziçi Sinema Derneği	5. Uluslararası Boğaziçi Film Festivali, Kısa Film Yarışması
67	Uluslararası Lions Kulüpleri 118-Y Yönetim Çevresi Federasyonu	9. Lions Uluslararası Kısa Film Yarışması
68	Uluslararası SKAL Dernekler Federasyonu	4. Marmaris Uluslararası Kısa Film Festivali
69	Vergi Müfettişleri Vakfı	1. Vergi Müfettişleri Vakfı Kısa Film Yarışması

Kaynakça: Bu tablo yazar tarafından derlenmiştir.

4. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ KISA FİMLERE ETKİLERİ

Tablo 1’de işaret edilen verilere göre sivil toplum kuruluşlarının kısa filmlere etkilerini üretim ve dağıtım adlı iki başlık altında inceleyebiliriz. Aşağıda seçip inceleyeceğimiz örnekler hem çeşitli yarışma ve festivalleri gerek doğrudan organize etmek gerek desteklemekle etkileyen aynı zamanda senaryo ve yapım fonu vererek üretim aşamasını da doğrudan belirleyen örneklerdir. Bu anlamda hem üretim hem de dağıtım alanında en etkili sivil toplum kuruluşu olarak birinci sırayı Türkiye Sinema ve Audiovisuel Kültür Vakfı (TÜRSAK) almaktadır.

4.1. TÜRSAK (Türkiye Sinema ve Audiovisuel Kültür Vakfı)

TÜRSAK, sinema, televizyon, güzel sanatlar, basın, iş ve politika dünyasında tanınmış 215 üyenin katılımıyla 1991 yılında kurulmuş, kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur. 20. Randevü İstanbul Film Festivali Kısa Film Gösterim, 14. Çocuk Filmleri Festivali Kısa Film Gösterim etkinlikleriyle dağıtım konusunda; 15. Geleceğin Sineması Kısa Film Yarışması ile de Güzel Sanatlar ve İletişim Fakültesi öğrencilerini destekleyerek üretim konusunda kısa film etkinliği gerçekleştirmektedir. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı himayesinde 15.'sini düzenlediği Geleceğin Sineması Kısa Film Senaryo Yarışması birçok genç sinemacıya ilk filmini çekme imkanı sağlamıştır. Web sitelerinden ilan edilen yönetmeliğin kısa filme doğrudan etki eden maddeleri şöyledir (URL-4):

“Filmin süresi 15 dakikayı geçmemelidir.” Bu madde ile filmlerin süresi doğrudan belirlenmektedir. “Geleceğin Sineması” projesi kapsamında destek almaya değer görülen senaryoların yapım ve yapım sonrası süreçlerinin en geç 8 Haziran 2018 tarihine kadar tamamlanmış olması gerekmektedir.” Yarışma takvimi de şu şekilde ilan edilmiştir; “Senaryo projelerinin son teslim tarihi: 30 Mart 2018. Kazanan senaryo projelerinin açıklanması: 19 Nisan 2018. Filmlerin son teslim tarihi: 8 Haziran 2018. Ödül Töreni: 19 Haziran 2018.”

Bu durumda seçilecek ve yapılabilecek projelerin tamamı bahar döneminde yapılması mümkün olan ya da mevsimi göz önünde bulundurarak yazılan eserler olacaktır. İlan edilen 3000 TL ödülün bir kısa filmin prodüksiyonunun tamamını karşılamayacağı açıktır. Bu durumda başvuru yapacak öğrenciler eserlerini belirtilen programda çekebilmek üzere yazacaklar ya da buna uygun hale dönüştüreceklerdir. Bu uygulamayla özellikle kış mevsiminde geçen senaryoların görülmesi mümkün olmayacaktır. Güzel bir teşvik olan bu uygulamanın bütün yılı kapsayacak bir formda ele alınması başka kaynakların da bulunup filmlere aktarılması imkanı verecek ve üretim açısından çok daha besleyici olacaktır.

4.2. Siyer Vakfı

Siyer Vakfı, “Ekim 2010’da Âlemlere Rahmet olarak gönderilen Kutlu Nebi’nin daha iyi bilinmesi, anlaşılması, tanınması, kavranması; aradaki zaman ve mekân farkları ne kadar uzarsa uzasin, O’nunla (sas) beraber yaşama imkânının yeniden elde edilmesini sağlamak amacı ile kurulmuştur.” Vakıf 5. Alemlere Rahmet Uluslararası Kısa Film Yarışması ile gösterim, 1. Alemlere Rahmet Uluslararası Senaryo Yarışması ile de üretim alanında kısa film etkinliği gerçekleştirmektedir. İlan edilen yönetmelikte kısa film yarışması kısmında doğrudan etki eden maddeler şöyledir (URL-5):

“Yarışma Konusu: Yarışmanın bu seneki teması “En Güzel’in Sözleri”. Yarışmaya başvuran filmlerin doğrudan ya da dolaylı olarak bu konuyla ilişkili filmler olması gerekmektedir. 7. Kısa Film Yarışmasına, süresi 20 dakikayı aşmayan yapımlar katılabilir. Jüri gerekli gördüğü takdirde süre kısıtlamasında esnek davranabilir.”

Senaryo yarışmasında ilan edilen etki maddesi ise şöyledir. “Senaryo Yarışması kısa film senaryolarını kapsar. Hiçbir sınırlama söz konusu değildir. Sadece bu yıl için ilan edilen konseptte uygun olması gerekmektedir. Senaryo Yarışması başvuruları 12 Mayıs 2017 tarihinde başlar, 30 Eylül 2017 tarihinde sona erer. Senaryo yarışmasında dereceye girenler 16 Ekim 2017 tarihinde ilan edilir, ödülleri Alemlere Rahmet Uluslararası Kısa Film Yarışması Gala ve Ödül Töreninde takdim edilir. Senaryo Yarışmasına katılmak, Kısa Film Yarışmasına katılmaya engel değildir.”

Senaryo yarışması takviminin bir yıla yayılması uygulaması isabetli ve örnek teşkil eden bir karardır. Siyer Vakfı, kuruluş amacındaki özel durumun gücüyle yapılan kısa film yarışması sonucunda belirlediği temalarda ya da belirlenen temalara yakın seçilen hikayelerden oluşan kısa film seçkisiyle istediği etkiyi oluşturmuş, üretime ulusal ve uluslararası olarak etki ve katkıda bulunmuştur.

4.3. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali

Festival adının da işaret ettiği üzere işçi filmlerini Türkiye'nin 25 iline dolaşarak gösterim yapmaktadır. Bu anlamda kısa filmin dağıtım anlamında en etkili organizasyon konumundadır. Bünyesinde çoğu Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC) üyesi olan en çok sivil toplum kuruluşu bulunduran ve doğrudan bu kuruluşlar tarafından organize edilen Uluslararası İşçi Filmleri Festivali "İşçi Filmleri" temasıyla sınırlamaya gitmekte fakat süre olarak herhangi bir kısıtlama getirmemektedir. Hedeflerini işçi sınıfının birbirinden haberdar olması ve genç kuşak sinemacılara tekrar "Sosyal Gerçekçilik" akımını hatırlatmak olarak belirten festivalin düzenleme kurulunda olan sivil toplum kuruluşları şunlardır (URL-6):

ÇEVİRİ (Çevirmenler Meslek Birliği), DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Basın-İş, DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Dev Sağlık-İş, DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Sine-Sen, HALKEVLERİ, KESK (Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu)-SES (Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası), TTB (Türk Tabipler Birliği), Türk-İş /Tek Gıda -İş, Türk İş -Tez Koop- İş.

4.4. Sabancı Vakfı

Sabancı Topluluğu'nun sanayi ve ekonomi alanında eriştiği gücünü ve Türkiye'ye katkısını, sosyal ve kültürel alanlarda da Sabancı Vakfı aracılığıyla geniş ölçüde yaymayı amaç edinen Sabancı Vakfı, Türkiye'nin bir aile tarafından kurulan en büyük vakıflarından birisidir. Vakıf, 2.Sabancı Vakfı Kısa Film Yarışması ile dağıtım alanında kısa film etkinliği gerçekleştirmektedir. İlan edilen yönetmelikte kısa filme etki edecek en ilginç maddeye sahip vakıftır. Sabancı Vakfı Kısa Film Yarışması'nın teması 2017 yılı için "Çocuk İşçiler" olarak belirlenmiştir, maddesiyle filmlerin içeriğini sınırlayan vakıf başvuru koşullarında eser sahiplerinin bugüne kadar çektiği herhangi bir uzun metrajlı bir filminin olmaması gerektiği şartını getirmiştir. Bu şartı ileri sürmesiyle vakıf, kısa metrajlı filmlerin çekilmesini teşvik ederek kısa filmi amatör bir uğraş olarak imlemiştir. Yine süre kısıtlamasına dair bir maddeyle, jenerik de dahil olmak üzere 5 dakikayı geçmeyen filmlerin başvurabileceği şartını getirmiştir (URL-7).

5. SONUÇ

Sivil toplum kuruluşları buldukları ülkenin kanunlarına uygun faaliyet gösteren belirledikleri hedefler doğrultusunda gönüllü olarak bir araya gelmiş kişilerden oluşan kar amacı gütmeyen kuruluşlardır. Bu minvalde hedeflerini duyurmak, çalışmalarını tanıtmak ve amaçlarına ulaşmak, gündem oluşturmak, ulusal ya da uluslararası fonlardan yararlanmak adına kültür sanat alanındaki etkinliklerde gerek doğrudan organize etmek gerek desteklemek koşuluyla varlık göstermektedirler. Sivil toplum kuruluşları tarafından yapılan bu kültür sanat etkinliklerinin içerisinde son yıllarda önemli oranda artan tematik kısa film yarışması, festival gibi organizasyonlar öne çıkmaktadır. Amatör bir uğraş olarak kodlanan ve teknolojik imkanlarla üretimi oldukça yaygınlaşan kısa filmin gösterim sahası ihtiyacı ciddi bir açığı göz önüne getirmektedir. Sivil toplum kuruluşları yaptıkları yarışmaların/organizasyonların kısa filmin seyirciyle buluşması açısından önemli ve geniş bir alan oluşturması sayesinde yönetmelikleri aracılığıyla kısa filmlerin içeriklerini belirli temalarla kısıtlayabilmekte, sürelerini doğrudan belirleyebilmektedirler. Sinemanın laboratuvarı sayılan kısa film üretim sahasının temaları, gündemi, formu öncelikle jüriler yoluyla yapılan seçimlerle sivil toplum kuruluşlarının gündemi şekline bürünmektedir. Bu anlamda ülke ve dünya gündeminin ne olduğunun etkisi kadar jürilerin belirlenmesi ve üretilen kısa filmlerle buluşturulması da önem arz etmektedir. Çoğu durumda bütün festival ve yarışma pratiklerinde açıklanmayan ön jüri uygulaması çalıştırılmaktadır. İkinci olarak fon yaratma ve senaryoları yazım aşmasında fonlama yoluna giden sivil toplum kuruluşları filmlerin içeriklerini ve niteliklerini yine jüriler yoluyla doğrudan belirleme gücüne sahip olmaktadır. Belirlenen gündem ve temalar ulusal ya da uluslararası fonların durumlarına göre de şekillenebilmektedir.

KAYNAKÇA

ACI, E.Y. (2005). *Kalkınma Sürecinin Yeni Aktörleri Sivil Toplum Kuruluşları*. 1. Basım, İstanbul: Günizi Yayıncılık.

DOĞAN, İ. (2000). *Sivil Toplum Ondan Bizde de Var*. 1. Basım İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- GÜNEŞ, M. (2003). *Türkiye’de Eğitim Politikaları ve Sivil Toplum*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- KABASAKAL, M. (2008). *Sivil Toplum ve Demokrasi*. T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı. http://www.icisleri.gov.tr/ortak_icerik/www.icisleri/tez8.pdf, (02.01.2017)
- MARDİN, Ş. (1983). *Sivil Toplum, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 7, İstanbul: İletişim Yayınları.
- ODABAŞ, B. ve Öztürk, S. (2017). Alternatif Medya Örneği Olarak Kısa Film. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 95-120
- SALAMON, L. M. (1999). *America’s Nonprofit Sector: A Primer*. The Foundation Center, New York: Thriftbooks.
- YALÇIN, H. (2005). *NGO’LAR Küreselleşmenin Misyonerleri*, 1. Basım, İstanbul: Kaynak Yayınları.
- YILDIRIM, İ. (2004). *Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- URL.-1 *Lumiere Kardeşler*, Özberk, M.Y., 20 Mart 2012 <http://www.otekisinema.com/lumiere-kardesler/> (19.04.2018)
- URL-2 *Kısa Film Nedir, Ne Değildir?* Kuzu, H., <http://www.kameraarkasi.org/makaleler/makaleler/kisafilmnedirnedegildir.html> (19.04.2018)
- URL-3. Sinem Ergun, May 13, 2011 *Röportaj: Meriç Renkver* <http://www.kameraarkasi.org/makaleler/makaleler/mericrenkver.html> (19.04.2018)
- URL-4 <http://www.tursak.org.tr/tursak/index> (22.04.2018)
- URL-5 <http://www.siyervakfi.org/hakkimizda/> (22.04.2018)
- URL-6 <http://www.iff.org.tr/304-festival-duzenleme-komitesi.html>(22.04.2018)
- URL-7 <http://www.sabancivakfi.org> (19.04.2018)